

ПРАВНА АНАЛИЗА 2 – РГОТСКО ЈЕЗЕРО

I Анализа првостепене пресуде

Извршен је увид у пресуду Основног суда у Зајечару П 355/2021 од 29.11.2021. године којом је усвојен тужбени захтев и утврђено да је Југокаолин д.о.о. Београд власник одређених катастарских парцела на Катастарској општини Рготина. У образложењу пресуде је наведено да је током 2018. године и 2019. године дошло до потребе израде пројекта о трајној обустави радова када је тужилац утврдио да је на 8 катастарских парцела уписана својина Републике Србије, а држалац и корисник је Земљорадничка задруга „Прогрес“ Рготина у стечају, да су Југокаолин д.о.о. Београд и његови правни претходници од 1970. године до 1974. године држе и уживају несметано спорне катастарске парцеле и да им није оспоравано својинско право на непокретности, да исте нису биле никада у државини Земљорадничке задруге „Прогрес“ Рготина, да те парцеле на терену чине оквирно површину од око 10 ха који је у мирној, савесној и неометаној државини Југокаолина д.о.о. Београд и његових правних претходника од отварања површинског копа Велика пољана односно до периода 1970-1974. године. Саслушани сведоци у поступку су истакли да је између тужиоца и техничког факултета у Бору закључен Уговор о изради главног рударског пројекта и трајне обуставе радова и затварања рудника на локалитету „Велика Пољана“ код Рготине, да су први радови изведени 1965. године а последњи 2011. године, где је редом утврђено да је од укупно 368 парцела у власништву Југокаолина било свега 124 које су уписане у катастар, те су се остале водиле као својина трећих лица, те је за преостале парцеле проблем решен сем за наведених 8 у вези са којима се води спор. Такође, истакли су да је у периоду од 1975. године до 2011. године саграђено неколико објеката за потребе делатности тужиоца, да се на парцели к.п. 16054 налази прекидна шахта сеоског водовода, део блока површинског копа који је у периоду 2005-2006. године рекултивисан као и путеви, да не постоје међашке линије између парцела, да се кренуло од претпоставке да су парцеле унутар експлоатационог поља у власништву тужиоца, све на основу чињенице што су биле обухваћене рударским радовима и објектима, да у инспекцијским записницима није указано да нису регулисани имовинско правни односи, те да од 1965. године није било спорно питање власништва. Сведок, запослени у „Кварц“ Рготина истакао је да до 2015. године су имали активности на предметним парцелама, да се на њима налазе рударски објекти, путеви, магацини експлозива, да је након завршетка извршена рекултивација садњом багрема. Такође, истакнуто је од стране сведока да се на неким парцелама налазе магацин каписли и магацин експлозива, да се предметне парцеле налазе у оквиру координата експлоатационог поља и да су такве ушле у Уговор. Спроведеним вештачењем на лицу места све наведене исказе у вези са стањем парцела и непокретности на њима је потврдио и вештак.

Чињенично стање које је утврдио првостепени суд указује да се предметне парцеле налазе у оквиру координата експлоатационог поља, а која експлоатација је одобрена решењем Републичког комитета за енергетику, индустрију и грађевинарство број 310-225/82 од 02.09.1982. године којим је право експлоатације проширено у односу на раније додељено експлоатационо поље кварцног песка на локацији Велике пољане 1

и 2. Такође у образложењу пресуде се наводи и решење Секретеријата за комуналне послове Скупштине општине Зајечар 06 бр. 465-14 од 04.06.1974. године о извршеној експропријацији и Одлуке о спроведеном поступку експропријације од 11.07.1974. године донете од стране Радничког савета Основне организације удруженог рада Рудника кварцног песка „Кварц Рготина“ утврђено је да је истом обухваћена спорна парцела к.п. бр. 16054 КО Рготина.

Закључак

Истичемо да је Југокаолин д.о.о. купио од ДП Рудник кварцног песка „Србокварц“ у стечају право експлоатације које је додељено решењем Републичког комитета за енергетику, индустрију и грађевинарство број 310-225/82 од 02.09.1982. године, те су покушаји вођења правног спора за утврђење права својине над предметним парцелама да би се могла спровести санација и рекултивација непотребни и неосновани. **Вршење санације и рекултивације сходно важећем Закону о рударству и геолошким истраживањима везано је за носиоца права експлоатације, а не имаоца права својине на парцелама које су обухваћене експлоатационим пољем.**

II Анализа другостепене пресуде

Правни тим је извршио увид у пресуду Апелационог суда у Нишу Гж 1551/22 од 24.05.2022. године којом је одбијен захтев Југо каолина д.о.о. Београд за утврђење права својине на парцелама које су у власништву Републике Србије а обухваћене су у поступку експропријације рудника. Наведеном пресудом је одбијен тужбени захтев Југокаолина д.о.о. Београд да се утврди да је Југокаолин д.о.о. Београд по основу одржаја власник непокретности на Катастарској општини Рготина и то катастарским парцелама бр. 9167, бр. 9168, бр. 9169/1, бр. 9170/1, бр. 9170/2, бр. 9352, бр. 9353, бр. 16054.

Наведене парцеле су у својини Републике Србије, док је корисник наведених парцела Земљорадничка задруга „Прогрес“. У утврђеном чињеничном стању у образложењу пресуде је наведено:

- да је Југокаолин д.о.о. Београд приликом куповине привредног субјекта свог правног претходника ушао у посед целокупне његове имовине и наставио делатност привредног друштва
- да парцеле наведене у изреци пресуде нису биле обухваћене у стечајној маси у стечајном поступку покренутом над Земљорадничком задругом „Прогрес“ Рготина која је након тога обрисана из регистра Агенције за привредне регистре, а у катастру је иста задруга наведена као корисник парцела
- да су парцеле у државини Југокаолина д.о.о. Београд (и његових правних претходника) од 1970. године
- да је Уговором о преносу трајног права коришћења на непокретној имовини - земљишту од 19.10.1970. године пренето право коришћења уз накнаду у корист

правног претходника Југокаолина д.о.о. Београд на одређеном броју парцела корисника Земљорадничке задруге „Прогрес“ Рготина

- да су Анексом уговора о купопродаји од 26.10.1970. године побројане предметне парцеле и да је закључен између правног претходника Југокаолина д.о.о. Београд као купца и Земљорадничке задруге “Прогрес“ Рготина као продавца
- да је Уговором о купопродаји ОВ 1-1396/2004 од 27.05.2004. године закљученог између Југокаолин д.о.о. Београд као купца и ДП Рудник кварцног песка „Србокварц“ у стечају као правног претходника односно продавца, обухваћена целокупна непокретна и покретна имовина продавца као предмет уговора о купопродаји. Предмет уговора су: земљиште, објекти, права експлоатације и прераде кварцног песка, сировинске базе, припремљена кварцног песка за експлоатацију и утврђене резерве. Права која продавац продаје и преноси купцу између осталог су и права добијена по решењу Републичког комитета за енергетику, индустрију и грађевинарство број 310-225/82 од 02.09.1982. године **право експлоатације** проширеног раније додељеног експлоатационог поља кварцног песка на локацији Велике пољане 1 и 2
- Суд је утврдио да је Анексом уговора констатовано да је купац ступио у посед земљишта те је наведени уговор у делу предаје испуњен па су у конкретном случају правни претходници Југокаолина д.о.о. Београд државину спорних парцела стекли путем Анекса уговора о купопродаји закљученог 1970. године иако пренос права својине на пољопривредном земљишту по тада важећим прописима није био могућ сходно одредби члана 1. став 1 Закона о промету земљишта који је важио у време закључења предметних уговора
- Такође, закључак суда је и да Анекс уговора није био заснован на тада важећем закону јер је предмет истог био промет права својине који није био дозвољен, да се не може закључити да су правни претходници Југокаолина д.о.о. Београд до ступања на снагу Закона о основама својинско-правног односа од 1996. године могли стећи својину на наведеним парцелама по основу одржаја
- Суд је закључио да је правни претходник Југо каолина д.о.о. Београд у периоду од 1996. године до 2002. године имао могућност да пренето право трајног коришћења упише у катастар (до чега није дошло), нити је достављен било какав доказ суду да је ова имовина уопште било ког момента прешла у стечајну масу правног претходника, да је Југокаолин д.о.о. Београд купио имовину правног претходника и у моменту куповине тачно знао коју имовину купује, јер је Уговором о купопродаји у ставу 3 садржан списак непокретности које се купују, те се не може радити о савесној државини у смислу одредбе члана 28. став 4. Закона о основама својинско правних односа јер је Југокаолин д.о.о. Београд знао коју имовину купује.

На састанку одржаном 28.09.2022.године године између представника Југокаолина д.о.о. Београд и представника правног тима адвокатске канцеларије Ристић поставило се питање неопходности да Југокаолин д.о.о. Београд уопште буде ималац права својине на предметним парцелама да би могли да спроведу неопходне мере рекултивације.

Југокаолин д.о.о. Београд сматра да не може предузимати никакве радње док Врховни касациони суд не донесе одлуку по посебној ревизији која је уложена на наведену пресуду Апелационог суда у Нишу, те и Уставни суд одлуку по уложеној уставној жалби. Нису

желели да коментаришу нити да разрађују могуће исходе спора те могуће поступање и одређене кораке које би морали да предузму у зависности од одлуке која би била донесена. Навели су да су се пре покретања судског спора обраћали надлежном Министарству и Републичкој дирекцији за имовину и да нису добили сагласност за спровођење рекултивације на парцелама које нису у власништву Југокаолина д.о.о. Београд. Односно, по речима представника Југокаолина д.о.о. Београд који су изјавили „да су са процедуром према Министарству, односно према Дирекцији отпочели и да није било позитивног одговора, да не могу да се сете да ли је било договора, те да мисле да је било неког одговора још 2017. године када су отпочели са процедуром“, „да би отпочели са било каквим радовима морају да имају неко право својине на том земљишту или неко право коришћења“. Истакли су да су се „прво обратили Дирекцији за имовину и Министарству, нису тамо добили одобрење за рекултивацију копа, па су кренули овим путем, који никоме не одговара што је тако спор“.

Увидом у сајт Геосрбија и провером позиционираности предметних парцела и осталих парцела које се налазе на месту Рготског језера и око њега утврђено је да нису све парцеле у својини Југокаолина д.о.о. Београд. На неким парцелама су носиоци права својине различита физичка лица или Република Србија или Општина Зајечар. Увид у сајт ГеоСрбија и то парцеле: бр. 9315 КО Рготина, бр. 9171 КО Рготина, бр. 9293 КО Рготина, бр. 9294 КО Рготина. **Наведене парцеле су у непосредној близини парцела поводом којих је Југокаолин д.о.о. Београд покренуо спор и обухваћене су експлоатационим пољем за које је издато решење за ископавање минерала, што намеће питање правне намере Југокаолина д.о.о. Београд да уопште спроведе рекултивацију и санацију подручја обухваћеног предметним решењима.**

Закључак:

Све наведене парцеле би морале бити захваћене планом рекултивације и санације целокупног језера и појаса око језера, како оне које су биле предмети спора тако и остале које су обухваћене котама датим за обим експлоатационог поља.

С обзиром на то да је другостепеном пресудом наведено и да је Југокаолин д.о.о. Београд купио и права ДП „Србокварц“ у стечају, те је у образложењу наведено да то обухвата и Решење од 1982. године којим је одобрена експлоатација целокупног подручја предвиђена котама ближе описаним у предметном решењу те сама чињеница да је Југокаолин д.о.о. наставио да се бави делатношћу својих правних претходника нејасно је зашто сматрају да чињеница да немају спорне парцеле у свом власништву представља препреку да врше рекултивацију подручја, јер су они носиоци експлоатационог права.

- **Прописи на основу којих је Југокаолин дужан да изврши рекултивацију и санацију:**

Закон о рударству и геолошким истраживањима

члан 153. Носилац експлоатације је дужан да у току и по завршетку извођења радова на експлоатацији, а најкасније у року од једне године од дана завршетка радова на површинама на којима су рударски радови завршени, изврши

рекултивацију земљишта у свему према техничком пројекту техничке и биолошке рекултивације, који је саставни део главног или допунског рударског пројекта. О мерама из става 1. овог члана извештава се Министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине и министарство надлежно за послове пољопривреде и водопривреде, односно министарство надлежно за послове заштите животне средине.

Инспекцијски надзор

члан 171. став 1. Рударски инспектор у вршењу инспекцијског надзора има право и дужност да проверава:

- тачка 21)** да ли се поступци санације и рекултивације напуштених рудника и рударских објеката обављају на основу техничког рударског пројекта;
- тачка 22)** да ли је у случају трајне обуставе радова, носилац експлоатације предузео све мере у свему према главном рударском пројекту трајне обуставе радова;
- тачка 23)** да ли је јавно предузеће које врши експлоатацију, у случају планиране трајне обуставе рударских активности претходно израдило програм затварања рудника;
- тачка 24)** да ли је носилац експлоатације, у току и по завршетку извођења радова на експлоатацији, извршио рекултивацију земљишта у свему према техничком пројекту техничке и биолошке рекултивације, који је саставни део главног или допунског рударског пројекта;

Казнене одредбе

Члан 181. став 1. Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара за привредни преступ казниће се привредно друштво, односно друго правно лице и предузетник, ако:

- тачка 16)** не врши санацију и рекултивацију напуштених рударских објеката сходно члану 153. став 1. овог закона;

Наш коначни закључак, након спроведене анализе напред наведених судских одлука и законске регулативе, је да Југокоалин доо нема никакву препреку да спроведе рекултивацију предметног подручја, имајући пре свега у виду одредбу члана 153 Закона о рударству и геолошким истраживањима, којим је вршење рекултивације обавезан да спроведе **НОСИЛАЦ ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ** а не власник предметног земљишта.

Београд, 27.10.2022.године.